

Vrienden van de Veluwe

Vervlochten Veluwse Netwerken

Versie 1, april 2008

Inhoudsopgave

1	Voorwoord	3
2	Vervlochten Veluwse Netwerken	4

1 Voorwoord

Vriendschap draait om verbindingen. De Vrienden van de Veluwe voelen zich verbonden met de Veluwe. En misschien zijn ze ook wel verbonden met de Veluwe. Bijvoorbeeld omdat ze wonen of werken in dit grootste natuurgebied van Nederland. In deze moderne tijden van MSN en Hyves zijn vriendschappen echte netwerken, die nauw met elkaar zijn vervlochten.

In deze notitie van de Vrienden van de Veluwe gaat het ook om Vervlochten Veluwse Netwerken. Het gaat in dit geval alleen niet om Veluwse Vrienden die elkaar op Hyves ontmoeten, maar om de ruimtelijke en economische netwerken op de Veluwe, en dan vooral over de wijze waarop deze zich in de toekomst zouden moeten ontwikkelen.

Regeren is vooruitzien. De Vrienden van de Veluwe willen weliswaar niet regeren, maar wel vooruitzien, vooral omdat wie in de natuurbescherming niet vooruit kijkt al snel achter de feiten aanloopt en alleen nog maar 'tegen is'. Deze negatieve energie hoort niet bij een vriendenclub.

Met deze notitie willen wij als Vrienden van de Veluwe ons spoorboekje voor de komende jaren vaststellen. Op deze manier weten mensen, wanneer wij ergens in een buurthuis verschijnen, straks niet alleen wat we niet willen, maar ook wat we wel willen. Sterker nog, wij zouden graag sessies in het buurthuis willen hebben over onze ideeën zoals die zijn vervat op de volgende bladzijden en de wijze waarop we die kunnen realiseren. Opdat wij meer vrienden maken.

Namens het bestuur van de Vrienden van de Veluwe,

Tom Bade

Voorzitter

2 Vervlochten Veluwse Netwerken

Centrale ligging en recreatie

Het concept van vervlochten netwerken gaat uit van functies in de ruimtelijke ordening die slechts gedeeltelijk elkaar kunnen versterken. Buiten die versterkende knooppunten dienen deze functies zoveel mogelijk gescheiden te zijn met het oog op de optimalisatie van het gebruik van elk van deze afzonderlijke functies. Naast de vervlechting van functies in netwerken kan ook een zonering in intensiteit van het gebruik worden aangebracht. Hierdoor worden harde overgangen in het landschap gemitigeerd in het belang van beleving en leefbaarheid.

Functies die in een netwerkverband met elkaar vervlochten kunnen worden en waarvoor de Veluwe als totaliteit een zeer geschikte locatie is, zijn: wonen en werken, landbouw, natuur, recreatie, transport, energie en tenslotte informatienetwerken.

Netwerken

Nemen we de bestaande dorpen en steden, hoofdwegen en begrenzingen van Natura 2000 als gegeven, dan tekent zich een prachtig stel netwerken af. Te beginnen bij het stedelijk netwerk met op de Veluwe zelf Apeldoorn, Ede en Arnhem, direct daaromheen (van noord naar zuid): Zwolle, Amersfoort, Deventer, Zutphen en Veenendaal.

Op grotere afstand, maar bijvoorbeeld voor de (dag)recreatie nog van belang zijn de randstad in het westen en het Ruhrgebied in het zuidoosten. Rond de Veluwse steden, ook de niet genoemde kleinere steden, moet gelegenheid zijn voor intensievere vormen van natuurvriendelijk gebruik: uitgezette wandelingen, eventueel trimbanen, picknickplaatsen, transferia, etc.

Hoe groter de stad, hoe breder logischerwijze de intensieve rand zal zijn, met als vuistregel: de breedte is gelijk aan de afstand centrum tot grens bebouwde kom. Bij Arnhem omvat dat dus de gehele Arnhemse linie; bij Apeldoorn vallen de Julianatoren, Berg en Bosch en het Ordense bos met de sportvelden in die zone. Hier is sprake van geleidelijke overgangen van intensief stedelijk gebruik naar extensieve natuurgerichte recreatie tot geheel natuurlijk met af en toe een wandelaar of fietser.

Natuur en infrastructuur

De verbindende hoofdwegen en de (doorgaande) wegen waaraan de grotere dorpen liggen met

een toegestane snelheid groter dan 60 km/u zouden geheel uitgerasterd moeten worden om ongelukken met wild en/of recreanten te voorkomen. Om het natuurnetwerk dan niet in het gedrang te laten komen dienen deze harde grenzen te worden voorzien van wildwissels, dassentunnels en viaducten/tunnels voor lokale wegen voor het lokaal en regionaal verkeer en de recreatie. Het gros van deze voorzieningen op de snelwegen is al aanwezig (A1, A12, A28, A50). Voor de overige hoofdwegen (80 km/u) zal hierin nog deels moeten worden voorzien, of de weg wordt snelheidsbeperkt tot 60 km/u.

Wonen

De Gelderse Vallei en IJsselvallei lenen zich voor een zoneringsin bewoning door een diffuse bebouwing rond de dorpen toe te staan met kwalitatief hoogwaardige woningen (landgoederenzone). Ook in de steden zou een zoneringsin bewoningsintensiteit verder vormgegeven kunnen worden met in het centrum hoogbouw, variërend van gestapelde sociale woningbouw tot hoogwaardige (service)appartementen; naar de periferie meer laagbouw en verspreide bebouwing, waarin ook een variatie van woningkwaliteit mogelijk is (eenvoudige rijtjeswoningen met tuintjes, tot duurdere twee-onder-een kap- en vrijstaande woningen).

Transport

De Veluwe wordt doorsneden door (inter)nationaal belangrijke transportassen, zoals voor het vervoer over de weg de A1 (Randstad – Noord-Duitsland, Polen e.v.), de A12 (Randstad – Ruhrgebied e.v.), de A28 (Randstad – Noorden van Nederland) en de A50 (Zuiden van Nederland, zuidelijke Randstad – oosten en noorden, zie A1 en A28). Voor de spoorverbindingen geldt m.m. hetzelfde: de lijn Utrecht-Arnhem – Duitsland, de lijn Amersfoort-Apeldoorn – Berlijn en de lijn Amersfoort-Zwolle – noorden van Nederland. De Veluwe wordt zelfs geflankeerd door enkele grote rivieren en de randmeren, waardoor ook vervoer over water voor een aantal bulkproducten een optie is.

Werken

Door bovenstaande hoofdtransportassen goed uit te rasteren in het natuurgebied en functioneel aan te laten sluiten op bedrijvigheid die daar het meest bij gebaat is (overslagbedrijven naar en

vanuit de Randstad, AgroBusinessComplexen¹, etc.) kan hier belangrijke werkgelegenheid worden gecreëerd. Naast deze vormen van werkgelegenheid zou ook meer ingezet kunnen worden op werkgelegenheid in de dienstensector, daar deze in het algemeen niet belastend is voor het milieu en de Veluwe als woongebied voor veel mensen wordt geprefereerd boven de drukke Randstad.

Uit 'De Veluwe verdient beter' blijkt al dat bijvoorbeeld de recreatiesector een van de grootste bronnen van werkgelegenheid is. Naast die meer gedistribueerde werkgelegenheid wordt ook gewezen op de meer geconcentreerde vormen van bijvoorbeeld belastingen en verzekeringen (Apeldoorn).

Om deze vormen verder te optimaliseren zou ingezet moeten worden op een goed netwerk van informatiekkanalen; steden met goede internetfaciliteiten en bereikbaarheid op dit gebied van de dorpen en kleine kernen. Aangezien Nederland het dichtsbekabelde land ter wereld is, is de geschetste situatie eigenlijk al aanwezig, maar wordt nog onvoldoende gebruikt als alternatief voor dagelijks forenzen naar kantoren op afstand.

Duurzame energie

De Veluwe kan ook in belangrijke mate zelf voor duurzame energie zorgen: op de genoemde industriële complexen zijn mogelijkheden om met bestaande en te ontwikkelen technologie grote voordelen te behalen, te meer daar deze terreinen relatief dicht bij de gebruikers liggen. Het rapport van de Milieufederaties over bio-energie volgend, levert de Veluwe ook een grote hoeveelheid heldergroene biomassa, niet alleen uit de natuurterreinen, maar ook uit de vele tuinen en tuintjes van particulieren, waar het snoeihout alleen maar opgehaald hoeft te worden (creëren van zogenoemde takkenroutes). Meer gedistribueerde vormen van energieopwekking zoals zonne-energie zouden moeten worden aangemoedigd: de Veluwe heeft voldoende zonnepanelen en daken en bijvoorbeeld geluidschermen met een zuidexpositie om hier rendabel te kunnen opereren. Windenergie ligt voor een gebied met grote hoogteverschillen en bosopstanden minder voor de hand; de molens zouden enorme hoogte moeten hebben om boven

---

¹ Onder ABC's worden geïntegreerde complexen van kassen, stallen en verwerkingseenheden verstaan. Hierdoor ontstaat een eenheid waarin energie en water optimaal kunnen worden gecirculeerd, reststoffen kunnen worden hergebruikt en vervoer van levende dieren onnodig is vanwege de combinatie van fok- of broedeenheden met vleesproductie.

de turbulentie van het grondoppervlak rendabel te kunnen werken, hetgeen bovendien landschapontsierend is voor grote delen van de Veluwe.

Landbouw

De landbouw op de Veluwe kan zeer functioneel worden gezoneerd. De meest intensieve vormen in AgroBusinessComplexen op industrieterreinen, waarbij de eisen aan milieu en dierenwelzijn strikt zijn (geen vervoer levende have, geen uitstoot milieubelastende stoffen). Aanvoer van grondstoffen en afvoer van producten (naast vlees ook groenten uit de bijbehorende kascomplexen) moet optimaal zijn geregeld, vandaar de ligging in de stedelijke industriële randzone, waar via het hoofdwegennet, spoorwegen of vervoer over water (Zwolle, Deventer, Zutphen, Arnhem) goed in voorzien is. Grondgebonden landbouw kan worden gezoneerd naar niche-activiteiten nabij de steden en dorpen (nabijheid detailmarkt) en op grotere schaal naar vleesvee en paardenhouderij (eventueel akkerbouw) op de flanken van de Veluwe tot melkveehouderij in de Gelderse Vallei en IJsselvallei.